

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

CATALUNYA TAL COM ES (per MARIANO FOIX.)

Nostramo á montanya.

Mariano Foix

CRONICA

No pot negarse que paulatinament s' está operant en las costúms una transformació radical, y aquesta mudansa ahont millor se pot observar es en lo teatro, y en general, en tot espectacle destinat al entreteniment y esplay de las multituds.

Los sitis ahont la gent acut á divertirse son magnífichs observatoris que permeten abarcar en conjunt la existencia de determinats fenómenos socials. Tenint en compte la naturalesa de las diversions, sumant lo número dels espectadors que acostuman á favorirlas ab sa presencia, fixantse en l' efecte d'intensitat que produheix cada espectacle se poden treure deduccions molt aproximadas á la realitat, y fins si tant me apuran pot arribarse á formular lo següent axioma:

«Digasme com te diverteixes, y 't diré qui ets.»

*
**

Anys enrera 'ls barceloníns, en materia de diversions, casi 's pot dir que otorgavan la seva preferencia al teatro, y de una manera molt especial á las companyias de declamació ó *de vers* com deyan els nostres pares. L' art líric ó sigui l' ópera italiana tenia també entussiasmas y acérrims partidaris conforme aixís ho demostran las llegendarias lluytas entre *liceistas y crusados*; pero aquestas competencies eran mes aviat fillas del fanatisme que 'ls parroquiáns del *Líceo* y del *Principal* sentían per sos respectius locals, que de una directa fruició artística desinteressada de altres móvils mes ó menos accidentals.

La gent de bona fé, la que va al teatro sens altra preocupació que la de sentir íntimament las emocions del espectacle, preferia 'l drama á l' ópera, lo vers al cant. Res com una acció dramática per abstracteurel é identificarlo completament ab las escenas que á la seva vista 's desenvolupavan. Un tros de vida concentrada apareixia en l' escenari, encare qu' her mosejada moltes voltas quan no falsejada per las galas de la poesia, lo suficientment sugestiva per atreure'l y embargarli las potencies.

Aquell públich qu' en lo teatro 's commovia y plorava, s' enternia y s' indignava seguint ab interés palpitant las peripecias de una producció escénica, será tan primitiu com vulguin las actuals generacions *fi de sigle*; pero era un públich sá d' esperit, generós de cor, franch de carácter; menos encenegat que 'l de avuy en las impuresas de la vil materia, y sobre tot formava part de una generació viril y capás de grans sacrificis quan se tractava de acudir á la defensa dels ideals elevats que tenían per objecte l' honra del poble ó 'l bé de la patria.

Molts de aquells espectadors dels dramas de la ficció, quan venia 'l cas, sabían convertirse en actors y desempenyar los principals papers en los dramas cívihs de la realitat, y no sentían altra aspiració que la de mereixer los aplausos dels seus conciudadáns.

Los seus actes corresponían plenament á las sevas preferencias teatrals.

*
**

Tot aquell mon encantat d' emocions puras é intensas ha acabat per desvaneixer's com un somni.

L' art dramátich arrastra avuy una vida lánguida, precaria, impossible. Obras de mérit qu' en altres temps haurían alcançat centenars de representacions avuy passen depressa, com los núvols d' istiu, sense deixar rastre. ¡Y encare gran sort per aquellas que com *Juan José y D.ª Perfecta* logran mereixer la piadosa excomunió de algún prelat de la Igle-

EXPOSICIÓ

La gran reyna Isabel d' Hungría fent una festeta al seu fill avants d' anársen al llit.

sia que volent evitar que siguin vistas, fan en favor d' ellas l' utilíssima propaganda de la curiositat excitada!

Pero, per regla general, casi totas moren poch temps després de naixer, faltadas d' ambient propici, privadas de terra fértil. En los cors durs é indiferents, en las conciencias secas y egoistas no poden enfonzarhi sas arrels aqueixas plantas nascudas al escalf del ingeni en las regións lluminosas del esperit.

La majoria del públich no está ara com ara per pensar ni per sentir determinadas impressions. Al teatro hi va per divertir-se, per distreures, per recrearse. Fora, donchs, tot problema que pugui encaparrarlo. Enrera tota emoció que puga commoure'l. Ja té prou mals-de-cap en la frenética lluyta quotidiana á que l' obligan las insaciables exigencies de la vida moderna, may satisfetas, al igual que la sed del hidrópich. Avuy tothom está malalt, qui no del cor, del fetje ó del estómach: no 'n caldría, donchs d' altra, que anar al teatro pel gust d' exacerbar encare mes aqueixas malalties!....

Fora de la música el gust per la qual evidentment ha progressat de algun temps ensá, lo que fins á cert punt s' explica perque es un espectacle car, y que 's presta molt á la vana ostentació, la majoria dels teatros viuen explotant la frivolitat del públich elevada á l' última potencia.

Lo género xich ha brotat com una erupció en un cos que té la sanch viciada.

¡Quinas obras generalment mes insustancials, mes xavacanas, mes estúpidas!.... ¡Y 'ls artistas generalment també, quina manera de interpretarlas!....

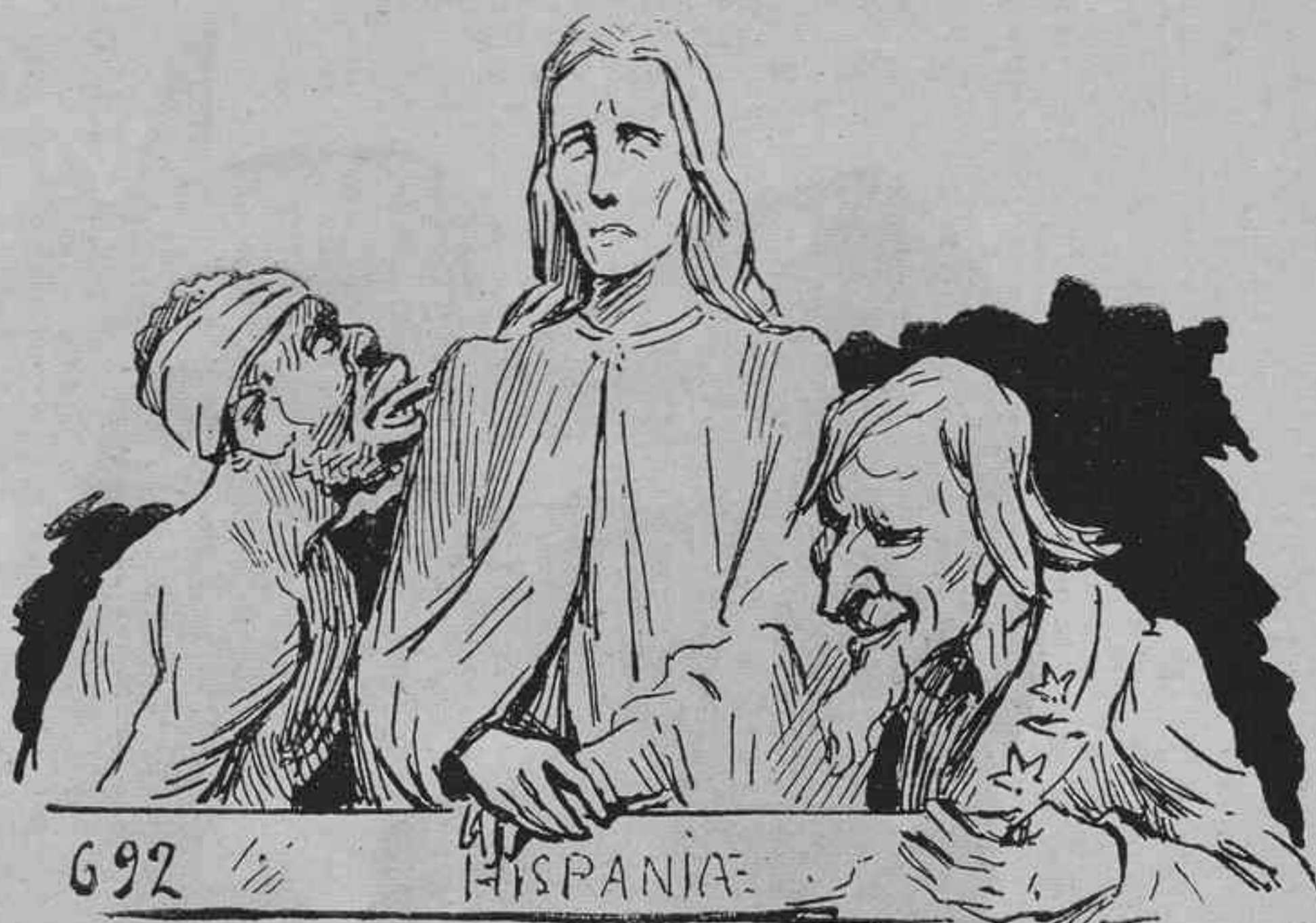
Y com el públich diu que s' hi diverteix, s' ha de cumplir la famosa máxima de Lope de Vega:

«Necio es el vulgo, y pues lo paga, es justo hablarle en necio para darle gusto.»

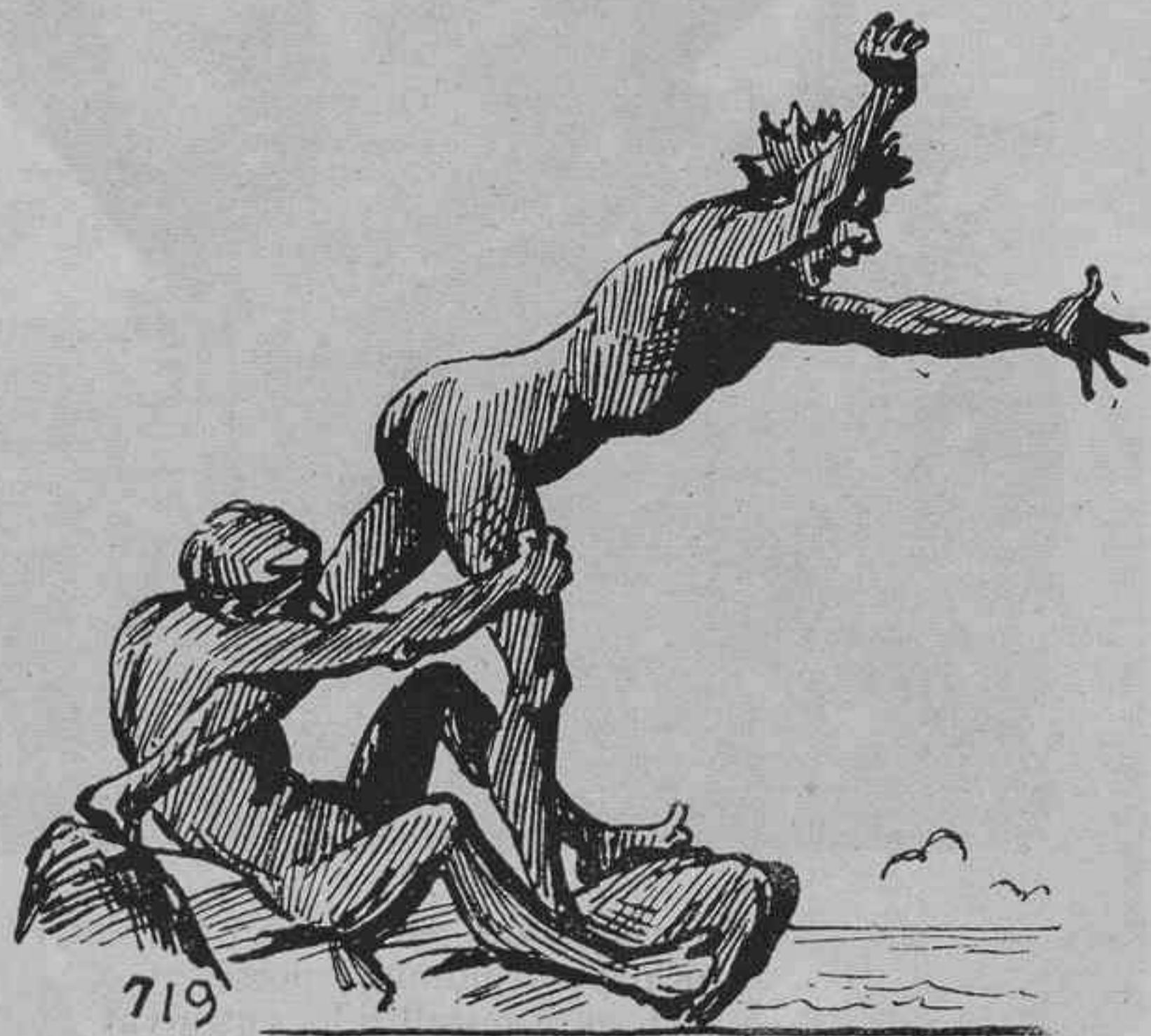
DE BELLAS ARTS.—ESCULTURA

Un pajés, que després de llevarli la pell el govern, busca al hort, á veure si hi ha quartos enterrats.

Espanya entre un mambí y l' oncle Sam.

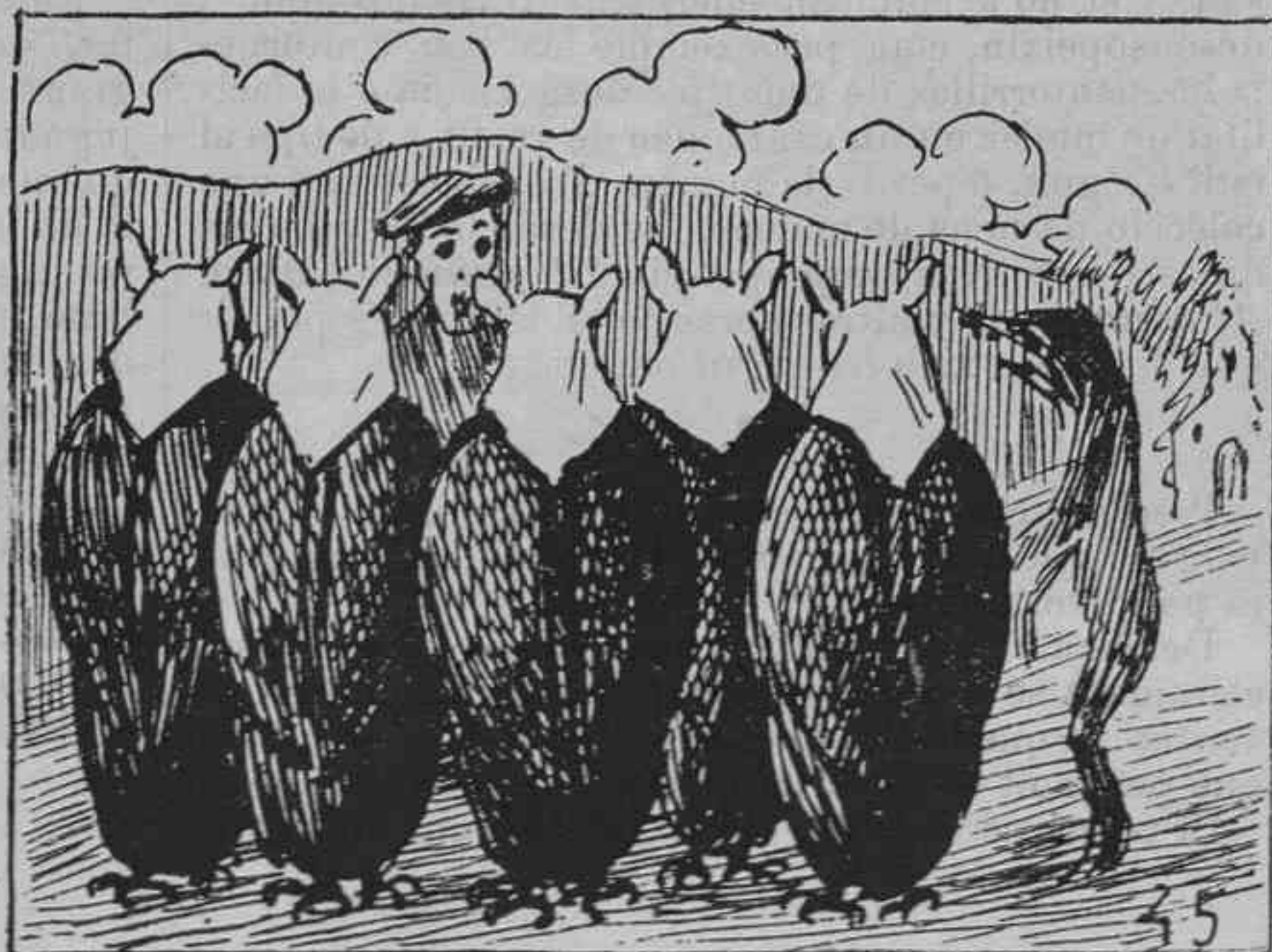

Un suicidi frustrat.

PINTURA

Encuentro de dos companys que no s' han vist fa molts anys.

Las olivas del cap blanch.

DUPTÉ

¿Porta dol porque ha enviudat,
ó 'n porta no mes, potsé,
perque 'l mirall li ha ensenyat
que 'l negre li va molt bé?

Es á dir: aixó de que s' hi divertía ho deya avants, fins fá poch: al últim també ha acabat per fastidiar-s'hi; y si no s' emplean enérgichs revulsius que 'l desensopeixin, com per exemple las ben contornejadas pantorrillas de una tiplé desgarbada ó la facilitat de mudar en un santiamen de vestit y de tipo al istil Frégoli, ó per fi ¡la manera d' ensinestrar á una colecció de nens de mamas que desde la falda de sas didas respectivas desempenyin *El pañuelo blanco*, *Al agua patos* y otras obras per l' istil, ja 's pot dir que 'l género xich ha begut oli.

*
**

Preguntarán vostés sens dupte:—Y donchs, quan vingui aquest cas, ¿qué farà 'l públich? ¿Ahónt anirá per divertir-se?

Demanan ahónt anirá? ¿Ahónt volen que vaji? Ben clarament se veu la direcció que porta, perque la veritat es que ja l' ha empresa, y no es presumible que per molt temps á lo menos se 'n desvihi.

Si volen persuadir-se de la altura á que han arri-

bat en materia d' emocions los fills y 'ls nets dels que s' entusiasman ab *Los Amantes de Teruel* y *El Trovador*, dels que posavan pell de gallina ab la *Huérfa de Bruselas* y *Margarita de Borgoña*, dels que casi 's desmayavan prenent com á real l' incident de *Un drama nuevo*, arribinse fins al *Frontón* ó acudeixin á qualsevol *Círcul gallístico*, y allí 'ls trobarán als homes del día, entregats en cos y ánima á sas diversions favoritas.

¿Qué tenen que veure las emocions escénicas mes vivas comparadas ab las que despertan els pelotaris vascongats tornantse la pilota, y sobre tot ab los números que van apareixent durant la partida sobre 'ls quadros blau y blanch del contador?

¿Qué tenen que veure 'ls dramas mes sugestius comparats ab la batussa de dos galls rabiosos, estarrufats de plomas, que ab los asperons afilats com punyals y ab los bechs malignes s' omplan de feridas fins á sucumbir un d' ells á la furia del seu rival?

Pilota y galls donan lloch á apostas mes ó menos quantiosas, y la codicia de adquirir y la por de perdre aumentan encare mes l' emoció del *públich ilustrat*. Los nostres avis y 'ls nostres pares ¡infelissos! no la coneixían, no, aquesta manera tan especial de divertir-se.

Al Hipódromo també s' ha probat de aclimatar lo tráfeh de las apostas; pero l' espectacle per massa exótico y tal vegada també per massa car, no ha tingut un éxit tan segur com lo joch de pilota y las batussas de galls. Consólinse 'ls que lamentin la mala ventura de las carreras hípicas ab la idea de que dintre de poch s' aumentarán las diversions públicas de la ilustrada Barcelona ab un nou *sport* y las sevas correspondents apostas mútuas, ja qu'

está probat que sense l' alicient del joch no hi ha diversió possible.

En efecte: no falta, segons noticias, algun cafter, que prépara un local apropósit pera donarhi grans desafíos de billar á cárrech dels mes famosos jugadors d' Europa. Lo qu' ell dirá y té rahó: ¿per qué no s' ha de fer ab las bolas y 'ls tacos lo que 's fa ab las pilotas y 'ls galls? De aquesta manera, de nit, quan los galls son á joch, y quan per falta de llum, no hi ha medi de orgauisar al Fronton partidas nocturnas, los aficionats á divertir-se honestament y pelarse 'ls quartos, podrán dedicar la seva atenció y 'ls seus diners á las grans partidas de carambolas confiadas als reys del taco.

Y ja veurán los empresaris de teatros, sense distinció de géneros, com al últim se quedan sense una ánima, per sacrificis que fassin, si no arbitran la manera de combinar ab los espectacles las apostas mútuas.

*
**

Lo públich actual ens está dihent com se diver-
teix: ja sabém, donchs, qui es ell.

Y no 's fá gens extrany, per cert, que haguém
caygut tan avall principalment en lo que respecta á
la cosa pública y que hi haja qui 'ns estafi descara-
dament las eleccions, pel gust de dedicarse á empo-
brirnos, á desangrarnos y á envilirnos, sense susci-
tar en lloch la menor protesta.

La decrépita Bisanci vá sucumbir del mateix mal:
fent apostas pels *blaus* y pels *blanchs*.

P. DEL O.

ENGRUNAS

I

D' amor s' ha escrit ja molt, y més encare
s' ha d' escriure; pro may s' escriurá tot.
Hi ha una nota perduda entre las fibras
més íntimas del cor.

Es la nota més gran, la més hermosa,
la més senzilla y més sublim del mon,
es aquella.... no sé, no sé com dirt'ho;
sols sé que se 'n va en plor.

II

Cada nit beso ta imatge
y pensant ab tú m' adormo,
y després te veig en somnis
y quan desperto t' anyoro.

III

Los balcon son tancats; darrera 'ls vidres
una cara riallera.
Jo al peu de son balcó fet una estatua,
una estatua de pedra.

Veyentme de peu dret la gent que passa
murmura á cau d' orella....
Jo al peu de son balcó fet una estatua,
una estatua de pedra.

Les vehíns prou me planyan, la quitxalla
ja 'm mira ab cert respecte,
al peu de son balcó fet una estatua,
una estatua de pedra

¿Y ella?, em preguntaréu. Alguna volta
me mira per etzar, indiferenta,
al peu de son balcó fet una estatua,
una estatua de pedra.

A. JULIÀ POUS.

¡POBRE GENT!

- ¡Aixís no es possible vendre!
- ¡Aixó es lo mateix que lligarnos de peus y mans!
- ¡Aquests fiscals s' extralimitan!
- ¡El rey no ho hauría de permetre!....—

A SANT MARTÍ DE PROVENSALS

(Per Casanovas).

FILANTROPIA POPULAR.

Cabalgata organizada 'l diumenje passat pel «Cassino Provensalense» y altras societats de Sant Martí, al objecte de recullir fondos pera socorre als soldats, fills de la població, que s' inutilisin en la guerra de Cuba.

A LA CORT

Pam ensá, pam enllá; sílaba mes, exclamació menos, aquestes lo llenguatge qu' en l' actual moment *tarugústich*—no sempre ha de ser *histórich*—usan los infelissos venedors, víctimas de las iras moralisadoras dels atrevits fiscals municipals.

No se 'n saben avenir. Aixó de que un personatge, investit d' autoritat executiva, penetri en los seus establiments y paradas, y 'ls revisi 'ls articles que venen y 'ls examini 'ls pesos, balansas y mesuras ab qu' esquilan al públich, els treu de tino, els desconcerta y 'ls fa dir una pila de barbaritats, que, si ningú 'ls inquietés, segurament no dirían.

¡Pobre gent!... Despullémnos del nostre caràcter de consumidors, y per poch que meditem, haurém de convenir ab que, si las balansas els faltan, la rahó 'ls sobra.

Pósinse en el seu lloch, vostés que compran una lliura de qualsevol cosa y en sent á casa se 'n troban no mes nou unhas, y vejin si efectivament los fiscals municipals no mereixen que 'ls fusellin ó que 'ls donguin cinquanta *palos* ó 'ls fassin algo que 'ls tregui las ganas de ficarse en llibres de caballerías y en xocolatas de rajolas de Valencia.

¡Tan felissos que avants vivían, pobres venedors!

Lo mon era seu. Cor que vols, cor que desitjas. Ni l' autoritat els molestava, ni l' públich tenia pit pera sublevarse contra las sevas maniobras.

¡Quína vida aquella!

¿Balansas? Qualsevol cosa servía. Mentres hi hagüés dos plats y un travesser que 'ls aguantés, encare que fessin mes baixada que 'l carrer de Jaume primer, ja n' hi havia prou.

¿Pesos? Desde 'l sistema antich al sistema decimal, passant pel de 'n Lluís Candelas y Joseph y María, tots eran bons y tots servían pera la práctica legal d' aquell precepte que diu: «Aguántat, mentres cobro.»

¿Mesuras? Mentres tin-

Com l' arcalde es tan menut,
com l' arcalde es tan petit,
diu que 'l portarán á coll,
perque 'l vegi tot Madrit.

guessin las condicions necessarias pera *mesurarlas* al comprador, totas anavan bé y ab totas se podía surtir admirablement del pas.

¿Qué volia dir que 'ls articles no fossin purs y qu' en establiments ahont no hi entravan sino gats se venguessin diariament infinitat de llebras?

Si en dret mercantil «el pabelló cubreix la mercancia,» en dret *taruguil*—es una paraula que acabo d' inventar, per la qual demano privilegi—en dret *taruguil* l' etiqueta ó 'l rótul cubreix la materia venuda.

La marca del pot; ¿no diu *canyella*? Donchs ab aixó n' hi ha prou, y per *canyella* s' ha de pendre lo que del pot surt, encare que sembli—y realment sigui—boga de culs de cadiras deterioradas.

¿Que aixó es cendra del fogó y desperdicis de pedra picada? No hi fa res. Si l' etiqueta del caixó diu *sucre*, per sucre s' ha d' acceptar y com sucre ha de pagarse, á pesar de las protestas del paladar y las injuriosas resistencias del tacto.

¿La carn passada? ¿El peix podrit? ¿El formatje ab mes verdet qu' una moneda d' arám que ha estat tres mesos al aygua? Si 'l venedor diu que la carn es bona, y 'l peix es fresch, y 'l formatje acabat d' arribar d' Holanda, vejin lo que vejin los ulls, digui lo que digui 'l nas, los articles s' han de pendre y ficar al cistell sense la menor réplica que ofengui l' amor propi del venedor.

¿Quíns temps aquells, en que 'l negoci 's desarrrollava en una pau octaviana, lliure de sobressalts, fecunda en beneficis y exenta de la empipadora intervenció dels diaris!

La societat estava classificada en dos camps perfectament oposats. L' un, el dels venedors; l' altre, el dels compradors.

Los compradors, á copia de comprar, se tornavan pobres; los venedors, á forsa de vendre, 's feyan richs.

¿Cóm, sense haver de preguntarho á ningú, se coneixían anant pel carrer los que perteneixían á l' un ó á l' altre bando!

Pálits, tronats, delatant ab son fisich quínas eran las raras que menjavan y posant de relleu en son port lo justos que la subsistencia 'ls feya anar, aquests eran los compradors.

Els venedors, al contrari, reventavan de salut. Perque no solzament la ballavan grassa, sino que, coneixedors dels géneros que veníen, s'absteníen de tastar lo qu'endossavan al públich, convensuts de que una cosa es donar la bola als gossos y un'altra cosa pëndrela un hom mateix.

Los venedors se la campavan com uns reys y semblavan haverse apoderat del corn de l'abundancia.

¿Quínas eran aquellas senyoras cubertas de joyas, vestidas de seda y pentinadas ab tot lo refinament del art? Las sevas donas.

¿De quí eran aquellas preciosas tartanetas que corrian per aquests carrers, fent malbé 'ls empedrats y atropellant de tant en tant alguna criatura? Dels venedors.

¿A quí perteneixíen aquellas encantadoras torres, ab jardí davant, colomá al terrat y surtidor ab peixos vermells al jardí? Als venedors.

Lo mon era per ells un paradís terrenal, del qual, sense perill de pecar, podíen menjarse totas las pomas y embutxacarse totas las ganancias.

La seva divisa era curta, pero expressiva.

«Embolica que fa fort, rodi la bola y campí qui pugui.»

¡Y 'ls fiscals, els inconcebibles fiscals tenen l'atreuiment de perturbar avuy la marxa «lenta, pero progressiva,» d'una classe tan interessant y respectable!...

¡Pobres venedors! ¡Tan tranquils, tan ditxosos que vivíen!...

Si aixó dura... ¡se 'ls ha ben acabat el bróquil!

¡Sort que 'm sembla que ja n'han menjat bastant!...

A. MARCH.

PER FER L'ARTISTA

Sonet

Figuri d'actualitat

Has d'usar sobretot l'american
mes curta del detrás que del davant,
curtets los pantalons y així al instant
creuran qu'ets un xicot que passas gana;

Cada pás l'has de fer de mitja cans;
la Exposició has de corre, criticant
alguna obra d'un mestre, ó bé alabant
algún quadro pintat d'algún pavana.

També has de dá'entenent que t'enamora
pintar gris ó bé 'l vert de regadora,
y ab veu alta, puig sempre més tó dona,
comparar lo d'ahí' ab lo modernista:
si fentho aixís no 't prenén per artista
al menos creuran qu'ets lo Noy de Tona.

JOSEPH BAGUNYÁ.

CONTRA LA IMPIETAT

A mí ja m'ho semblava que aquí 'ns faltava alguna cosa, pero no podia precisar qué.

Ara, al moment de fundarse, me n'hi adonat. Lo que necessitavam es una «Lliga contra las publicacions impías», que afortunadament acaban d'organisar uns quants senyors, que á la quènta no tenen res més en que ocupar-se.

Aquest día va celebrarse la junta preparatoria, á la qual sembla que hi va concorre la flor y la nata dels beatos de classe inferior, com si diguessim, de tercera.

Lo president obrí la sessió, y després de senyarse y de resar una part de rosari, sembla que va dirigir als *assistents*—vull dir als que hi assistíen—una arenga que 'ls enternía de debó.

Va parlar de la perversió dels temps, de l'escasés de convents que s'observa al Énsanxe, de la poca afició que hi ha á las professons de Corpus y de l'insignificant venda d'estampas que tenen las quincallerias religiosas, y acabá per donar la culpa de tot aixó á la premsa impía.

—¡Aquest es l'enemich!—deya 'l bon senyor, clavant enérgichs cops de puny á la taula, ab no poch sobressalt del feligrés que graciosament l'havía deixada:—¡la premsa impía es la que ho destorba, la que ho maleja, la que ho perverteix tot! ¿No están ab mí?

—¡Si senyor!—respongueren tots los demés, entussiasmats y contents al veure que fins llavors encare no 's parlava de demanarlos cap quarto.

—¿Creuhen que lo que convé es destruir la premsa impía?

—¡Sí! ¡s'ha de destruir!

—¿Cóm ho farém per lograrho?

Aquí van comensá 'ls apuros. Tothom voldria matar la malura, pero ningú hi vol posá 'l sofre.

Cada un dels concurrents proposá un plan distint. N'hi hagué d'originalíssims:

«Que 'l govern suprimís la premsa impía per medi d'un real decret.»

«Que valdría més que se'n cuydés la guardia municipal.»

«Que sería preferible aplastarla ab una excomunió ben cohenta.»

Moltas ideas, moltas proposicions, y cap de práctica. Semblava talment que volíen anar á cassar, pero tots teníen por d'agafar l'escopeta.

Al últim, després de fer com l'oreig matinal, que murmura sense dir res, van separarse sense pendre un acort que demostrés l'eficacia de la reunió.

Y lo pitjor encare no es aixó; lo gros es que, ab tot y las innumerables voltas que van donar al assumpto, van olvidar-se de dirnos qu' es lo qu' ells entenen per *premsa impía*.

¿Quína es? ¿La que no pensa com ells? ¿La que surt al carrer de bon humor? ¿La que publica dibuixos que no perteneixen á l'història de cap sant? ¿La qu' en lloch d'entristir al lector procura ferlo riure?

Avants de llensarse més endavant, convindria que la nova societat s'expliqués d'una manera més clara y 'ns digués quín *vacío vé á llenar* y quín pito hi toca en aquest negoci.

Provisionalment, mentres pensa ab aixó y deslinda aquest punt, oferím á la naixent *lliga* un nom que li escau d'alló més.

Pera diferenciarse de la *Fulla*, sense per xó apartarse massa de la seva significació ¿saben com se podrá titular?

El Pámpol.

MA'TÍAS BONAFÉ.

LA PESADILLA D' EN PAU

Un tal Pau, catalanista
dels més acérrims que hi ha,
cada cop que vá á Madrid
(crech que fá de viatjant)
y 'ns explica ab aquell garbo
y ab aquella gracia y sal
sas impressions de viatge
ens fá riure á reventar.

Entre 'l cúmulo d'improperis
y vocables tan extranyos

qu' ell etjega sol dir sempre:
—Després qu' un sofreix la mar
de molestias y no dorm
per mor d' aquell trich y trach
del tren, arriba á Madrid
ab un cap com tres quartans,
ab els ossos mitj cruixits
y, en comptes de descansar
(¡malvinatje 'l mon dolent!)
com seria natural,
tan si vols com si no vols....
jenrahona en castellá!

AGULETA.

LLIBRES

MONTSERRAT, roman *feerique* de MARIUS ANDRÉ.—Lo digne funcionari del consolat francès de Barcelona ha trobat en la nostra terra ambient y perspectives per enriquir, auxiliantse de una imaginació brillant, una novela essencialment fantástica ab vesllums de psicológica. Las ayguas de Barcelona en lo primer capítul y ls incomparables panoramas de Montserrat en los restants constituheixen l' escenari de un drama de l' ànima.

Un jove francès víctima dels embats de un amor que tingué per premi 'l mes horrible desengany, se troba en la nostra terra, devorant son fastidi, quan una aparició sobrana que té una nit passejant pel mar ab un amich y 'ls concells de aquest que l' envia á Montserrat á recobrar-se, acaban per retornarli la perduda salut del ànima. A Montserrat troba una fada, la espiritual Riquilda de la llegenda de Joan Gari, y aquesta li fá sentir los goigs espirituals mes purs y mes intensos.

L' obra, mes que novelesca sembla poemática. En ella hi ha quadros grandiosos, estats d' ànima molt fonament penetrats, tendencias místicas barrejadas ab efusions artísticas, emanadas de la percepció del gran art musical.

Es, en suma, un treball de imaginació realsat pels primers de un llenguatge noble, armoniós y depurat: un poema escrit en una prosa que destila misteri y poesia.

HISTORIA NATURAL.—*Edición popular* per D ODÓN DE BUÉN.—Ab tota regularitat continúan apareixent los quaderns de aquesta interessant publicació. Lo séptim que tenim á la vista correspon encare á la ciencia geológica y explica ab claretat y método la *Fisiología de la terra* (Minerogenesia, Petrogenesia y Geogenesia.) Una hermosa lámina y numerosos grabats ilustran lo text.

EL MAESTRO DE ARMAS, novela de A. Dumas (pare). De argument interessant com totas las que van brotar de la facundia inagotable del célebre escriptor francès, enriqueix la nutrida colecció que ha donat á l' estampa la casa Tasso. La traducció es deguda á D. Torquat Tasso Serra y está esmeradament feta.

CAPSANES Y SOS ENCONTORNS.—Traball excursionista degut al malaguanyat jove D. Francesch Nogué y de Miquel, mort fá alguns mesos, ab desconsol de quants coneixian sas bellas prendas personals y las qualitats de sa brillant inteligencia. En distintas ocasions havia colabrat en las columnas de LA ESQUELLA.—Son desconsolat pare D. Joseph Nogué y Roca es qui ha publicat aquest treball, dedicant-lo als seus amichs, los que ho foren de son estimat fill.—Li agraheim la distinció que li hem merescut, enviántnose'n un exemplar.

ALTRES LLIBRES REBUTS.—*Noticia musical del Lied* ó canço catalana.—Segona edició aumentada ab un prólech y un apéndich tractant també de la música popular de Catalunya.—Ab lo merescut elogi parlarem de aquest notable treball del jove musicógrafo Sr. Tort y Daniel, al donarse á llum sa primera edició.

Los Estados Unidos por Guillermo Stolberg.—Forma 'l segon quadern de la *Biblioteca Enciclopédica moderna*.

D' estudi, monólech catalá en un acte y en prosa, original de Joseph Barbany (Pepet del Carril), premiat en lo Certámen de Figueras en 1894 y estrenat ab aplauso en lo *Teatro Romea*.

N. N. N.

NOTAS FRANCESAS (per J. SALA).

Lo mercat de flors, à Paris.

LIRICH

S' havia anunciat la vinguda del tenor Van-Dick que passa per ser un dels millors intérpretes de la música wagneriana, y en efecte, obrant com un verdader tenor, á última hora va enviar un telegrama participant que havia calgut malalt. Creyem que la seva malaltia no es de cuyda-

do... y que á horas d' ara ja haurá pogut cantar... victoria.

Lo mestre Nicolau, donant probas del séu amor á la música per la música, vá dir:

—Sense tenor també 's poden donar concerts é interesar al públich.

Y en efecte: ab la gran pesa de Wagner *La consagració del Graal*, admirablement interpretada per una nutrida orquesta y pels coros del *Orfeo catalá*, n' hi ha hagut prou per entusiasmar al públich. Tant es aixís que haventse de donar únicament dos concerts se'n donan quatre. Lo penúltim tingué efecte ahir á la nit; l' últim se donará la nit del diumenje.

Los programas no poden ser mes escullits. Forma la primera part una sinfonia clássica, quan no de Schumann ó de Mendelssohn, del colossal Beethoven. Ompla la segona *La consagració del Graal*. Y constituheix la tercera una gran

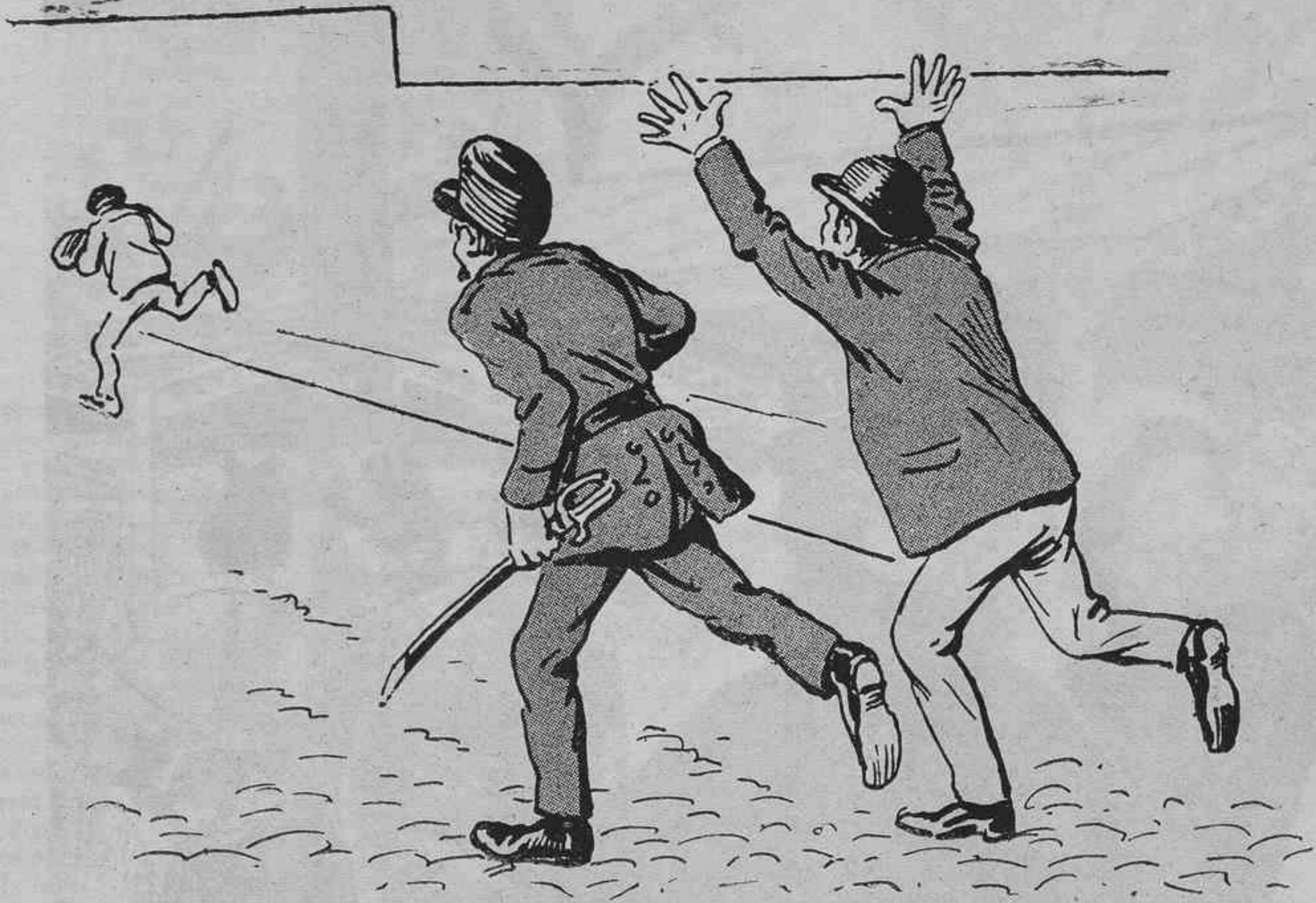
pesta de autor modern. Tot aixó tocat ab un ajust y un colorit admirables. Lo qu' es l' orquesta ja ho sabiam, y per més que 'ns entusiasma no 'ns sorprén. ¡Han fet tan grans progressos els nostres professors baix la batuta del mestre catalá!.. La sorpresa qui l' ha donada es l' *Orfeo*, aumentat ab una nutrida secció de senyoretas y noys. Los orfeonistas de 'n Millet modulan y matisan com pocas vegadas s' haja sentit á Barcelona. De manera que la *Consagració del Graal* ha sigut al mateix temps la consagració artística del *Orfeo catalá*.

ROMEA

Amunt y crits del Sr. Reig es una comedia iuhábil, y fluixa: una colecció d' escenas mal girbadas, ab poca gracia y ab menos llenguatge encare.

¿*Amunt y crits*? Mes val dir: *Avall y silenci*.

—¡Lladres! ¡agaféulo...
—¡A ese! ¡á ese!

TIVOLI

Ab l' ópera *Marina* va debutar un tenor novell, fill de Sans, nomenat Carreras.

Té una veu hermosa, robusta, varonil: no li falta més que cultivarla, encaixarla y afinarla. En l' art, los dons de la naturalesa es precis brillantarlos ab l' estudi.

***

En l' últim concert donat per la societat *Euterpe* se vá estrenar ab gran éxit la pessa instrumental *Escenas andaluzas*, deguda al mestre Bretón. Se compón de quatre parts tituladas: *Bolero*, *Polo gitano*, *Marcha y saeta* y *Zapateado*: totas ellas tenen molt caràcter y están instrumentadas de má mestra. Constituheixen una mostra molt castissa de música espanyola, y estém més que segurs qu' están destinadas á traspasar la frontera.

Tot lo característich s' estima y s' obra camí quan porta ademés lo sello d' un gran talent musical.

CATALUNYA

Ab una farsa titulada *Camaleonte* lo Sr. Palmada, qu' es avuy l' artista mimat del *Eldorado*, ha trobat la manera de fer la competencia al italiá Frégoli.

Tal es la llestesa ab que executa sas transformacions, y tal també l' habilitat qu' excita ab los seus estirabots.

*

**

Dimars va estrenarse la joguina en dos actes *Doña Juanita*, deguda als Srs. Flores García y Abati.

No es fácil que aquesta producció tingui la mateixa sort que l' opereta que porta 'l mateix títul.

EN LOS DEMÉS TEATROS

Al *Principal* han tingut lloch dos estrenos: dimecres ei de la comedia: *La receta de mamá* y dijous el del notable drama de Sudermann: *Magdá*. Ni de l' un ni del altre m' es possible parlarne fins la senmana próxima.

** S' han representat á *Novedats* l' un darrera del altre 'ls melodramas: *Maria Antonieta* y *Maria Menotti*. No faltava sino que s' hagués posat *Maria ó la hija de un jornalero* y hauríam tingut *las tres Marias*.

La companyia del *Teatro Espanyol* de Madrit, dirigida per la Guerrero y 'l seu espós ha obert ja l' abono pera la

próxima temporada. Entre altras produccions conta ab l' aplaudit drama: *Maria del Carmen* del nostre paísá senyor Feliu y Codina.

** Per demá á la nit está anunciat al *Granvia* l' estreno de una opereta traduhida del francés ab lo títul de *La niña de los cisnes*. Ja veurém que 'n resulta.

** Ja han aparegut los cartells del *Jardi Espanyol* ahont desde demá dissapte funcionarà una companyia cómic-hírica, castellana y catalana, baix la direcció de Don Conrat Colomer y D. Urbá Fando. Las funcions, com de costum, se donarán á la fresca, y la entrada no costará més que un ral. L' empresa anuncia mes de vint títuls de obras novas catalanas y castellanas indistintament.

Salut y aplausos.

N. N. N.

EL MISANTROP

¡Beatus ille!

Lluny del infernal trahut de balls y de xerinelas, el filósoph Cap-cigrany está rumiant la mostra, sentat en un gran silló d' aquests que 'n diuhen de mallas ab el cap entre las maus y sobre la taula els colzes. No pot aixecar els ulls perque una visió espantosa me 'l tē agarrota allí. com si estés en la picota. Li sembla que al seu voltant tots els llibres giravoltan y obrint y tancant els fulls van prenent formas de dona, que s' agafan de las mans en sardana furiosa y 's deixan anar de cop y li fan deu mil ganyotas.
—Fugiu, fugiu, esperits,

DEL DÍA

—¡Cogido!

—¡Heu fet salat!... Soch súbdit nort-americaná.

tentacions esgarrifosas,
 vol de bruixas, que us juntéu
 per se un sábat, fugiu monstres
 infernals,—crida esverat,
 —tornéu á las vostras covas!
 Jo aborreixo tots els plahers,
 jo maleheixo las donas,
 la veritat, es per mi
 la filosofia hermosa!—
 Y el gran sabi Cap-cigrany
 pera fer fugir las sombras,
 agafava esferehit
 d'alli á la taula, una ampolla.
 Li dava dos giravolts,
 murmurava quatre fórmulas
 cabalísticas, de cop
 se l'arrimava á la boca,
 y com qui beu á galet
 xarricava bella estona.
 Sortilegi, que al final
 li donava la victoria,
 porque 's quedava dormit
 com si fos una marmota.
 ¡Pobre sabi Cap-cigrany
 ell, qu'era la bonra y la gloria
 d'aqueix hipotétich mon
 que la filosofia ompla!
 Ell, que hayía estudiant
 tots els *perqués* de las cosas
 que posehía els secrets
 de la rahó y de la forsa,
 que sabía 'ls elements
 de que 's componan als homes;
 que llegía en l'avenir
 y en las edats mes remotas
 com si fos un llibre obert
 que sapigués de memoria;
 quíva llástima mes gran
 que aqueix sabi, aqueix gran home

li agradés tant l'ayguardent
 y agafés pinyas tant grossas!

A. LLIMONER.

Lo número próxim de LA ESQUELLA DE LA TORRATXA, sense deixar de ser ordinari, será especial, publicant una serie de impressions directas de la «Casa Provincial de Caritat.»

Lo que varem fer temps enrera ab la presó, farém divendres ab aquest important establiment benéfich cumplint lo propòsit que tenim format de donar à coneixer—pero per dintre—algunas de las principals curiositats que tanca Barcelona.

Aquesta nit en un tren especial á las 7 y 15 minuts, surtirán de Barcelona 'ls coros de Clavé, que 's dirigeixen á Madrid realisant la excursió anual que tenen per costum.

Las societats corals que s'embarcarán á Barcelona unidas á las que pendrán el tren en algunas estacions del tránsit suman 81 ab un contingent de 1,600 individuos.

Desitjém als fills del treball y del art, que ab tanta gloria s'agrupan sota l'enseny del immortal Clavé, un felís viatge y una agradable estancia en la capital d'Espanya.

Suposa *La Renaixensa* que hém menjat nepta algunes vegadas. Podém jurar al periódich catalanista que ni sabém quin gust te.

Aixó 's queda, en tot cas, per alguns gatets amantats en la seva redacció, que desde que l' han tastada no han tornat á posarhi 'ls peus, quedantse cómodament ajassats á la sombra de las nepteras municipals.

*
**

Y ara aném á un altre assumpto.

La Renaixensa enumera tots los obsequis que alguns catalanistas van tributar al Sr. Echegaray. Y resulta que van acompanyarlo á la exposició de Bellas Arts, á dinar á ca'n Justin, á Vallvidrera, á la vetllada del Saló de Cent, á visitar la Lliga de Catalunya, á Sitjes, al teatro Romea, ahont per cert, van ferlo servir de reclám dedicantli la funció y per últim á Montserrat.

Ho reconeixém: no 's fá pas mes per l' home de la dida quan vé á veure als senyors de Barcelona.

Pero 'l Sr. Echegaray, personalitat literaria de al-

ta representació, no va ser objecte de la vetllada especial ab que 'ls *Lligats* obsequiaren á sos antecessors en lo Consistori dels Jochs Florals. Los catalanistas van tenirlo sempre á la sombra, sens dupte per no veure's en la per ells trista necessitat de aplaudir á un escriptor castellá que no professa las exageracions regionalistas.

De aixó 'ns dolíam, y aixó precisament lo que no ha explicat *La Renaixensa*.

Si al nombrar mantenedor al Sr. Echegaray ja varen donarli un número de vots verdaderament irrisori, nó té res d' extrany que després s' abstinguesin de honrarlo ab un acte purament literari, en lo qual se destaqués com la primera figura. No pot negarse que una de las sevas primeras virtuts es le conseqüencia.

Son conseqüents sobre tot en la *desconsideració*.

Alguns cap-padres de l' *Associació de catòlichs* si no estableixen la Santa Inquisició no será per falta de ganas sino porque no poden.

L' altre día van reunir-se baix la presidencia de don Delfí Diuquedona acordant constituhir una nova associació, digna rival de la dels Pares de familia, al objecte de perseguir los atachs que, segons son modo especial de pensar, se dirigeixin á la religió y á la moral en llibres, folletos y periódichs.

Per lo vist, las autoritats del ordre judicial, á las quals investeix la lley de las degudas facultats pera la persecució de aquesta classe de delictes, no vigilan prou, y necessitan que á cada punt la policia mística 'ls obri 'ls ulls.

*
**

Los organizadors de aquesta nova creuada de busca-rahóns han anat á trobar á D. Jaume, oferintli la seva adhesió y suplicantli que 'ls hi senyali 'ls medis y la forma mes conduhents al fi que 's proposan realisar.

Perque lo primer que necessitan aquests valents defensors de la moral es una pantalla per l' istil de la que solen utilizar los pares de familia en las sevas denuncias.

Per molestar al próxim sense com vá ni com costa sempre están á punt; en cambi per respondre dels resultats de un judici ab la seva persona ó ab la seva butxaca, no presentan may la cara.

*
**

Per lo tant, es de creure que 'l venerable D. Jaume avants de tornarlos una resposta categórica, hi voldrá fumar alguns cigarrillos.

PEL MES DE MARIA

—N' hi ha grogas com or,
n' hi ha blanques com neu...
;Qu' estaré contenta
la Mare de Deu!

AGABELLADORS DE CARN Y DE BARRA

MERCAT DE BESTIÀ MUNICIPAL

—¿La competencia? ¡Aixó ray!
A nosaltres ré 'ns fa mella;

per ara seguim tallant
lo bacallá y la badella.

Y en últim extrém no será mal que 'ls digui:
—Fills meus, jo 'ls hi agraheixo moltíssim la seva adhesió; pero procurin no embolicarme que jo tinch la tribuna de vidre.

Días enrera 'l simpátich mestre Fernández Caba-
llero, autor de *El Duo de la Africana* y altras obras sumament aplaudidas, vá tenir la desgracia de caure al baixar l' escala de casa seva rodant deu esglahons, afortunadament sense rebre mes que algunas con-
tusions lleugeras.

dir cada senmana á cobrá 'l jornal, la diferencia exist-
tent entre lo que 'ls pagava l' Ajuntament y lo qu'
ells satisfeyan als seus substituets.»

Aquests matadors escorxavan á la Corporació mu-
nicipal, y lo mes bonich es que aquesta no se 'n
sentía.

«Al mateix temps hi havia aprenents que per fal-
ta de padríns no ascendían may.

»Sé d' un qu' era aprenent desde fá 36 anys.»

A un dependent aixís es una injusticia deixarlo

¡Deu esgla-
hóns de una es-
cala!...

Casi una oc-
tava y mitja.

Revelacions fe-
tas en plena se-
ssió del Ajunta-
ment pel simpá-
tich regidor se-
nyor Gallart.

«Al escorxador
hi ha hagut fins
ara matadors de
primera qu' eran
fusters, mestres
de casas, etc.,
etc. los quals con-
fiavan á apre-
nents las opera-
cions de la ma-
tansa, 'embutxa-
cantse sense mes
traball que acu-
dir cada senmana á cobrá 'l jornal, la diferencia exist-
tent entre lo que 'ls pagava l' Ajuntament y lo qu'
ells satisfeyan als seus substituets.»

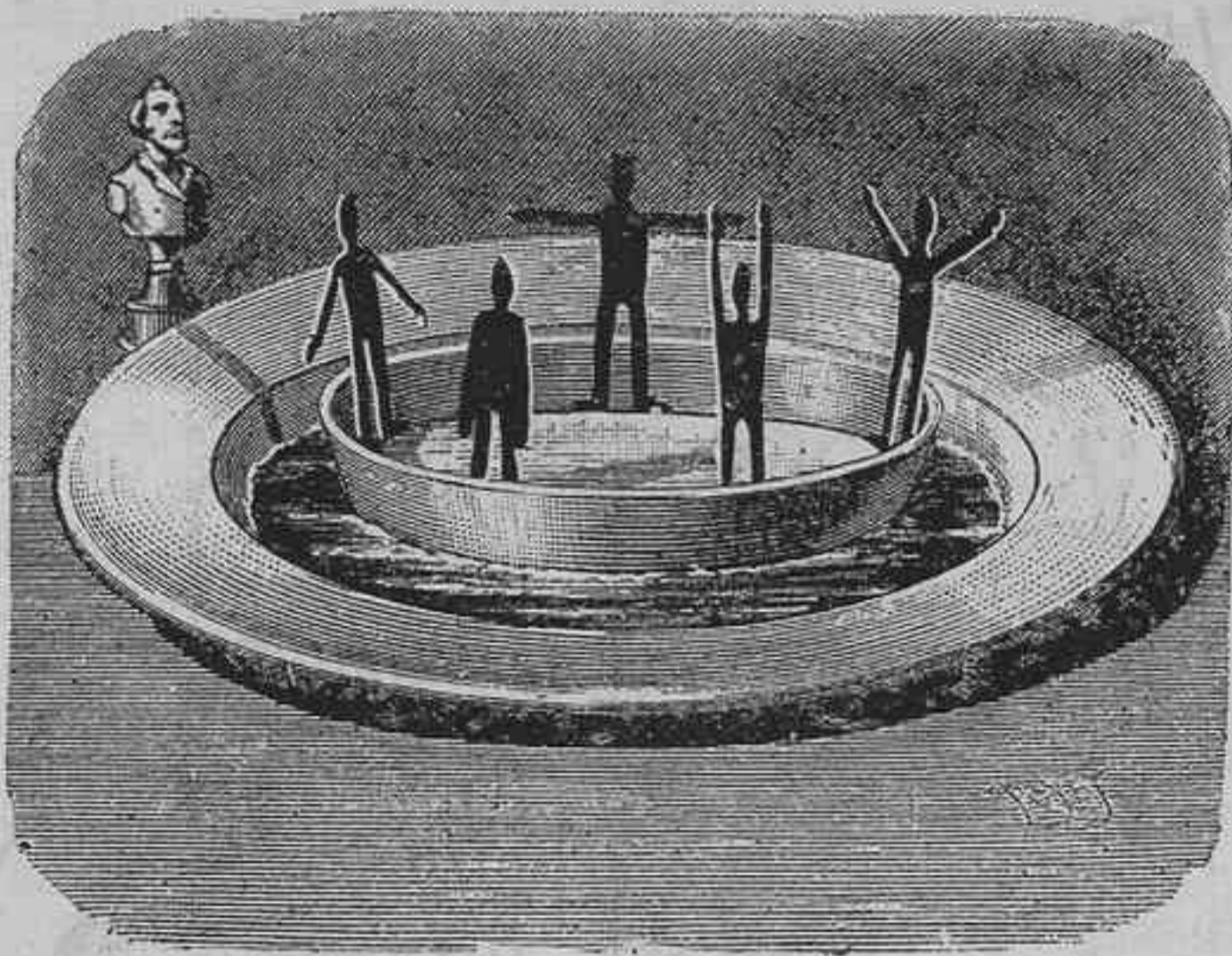
Aquests matadors escorxavan á la Corporació mu-
nicipal, y lo mes bonich es que aquesta no se 'n
sentía.

«Al mateix temps hi havia aprenents que per fal-
ta de padríns no ascendían may.

»Sé d' un qu' era aprenent desde fá 36 anys.»

A un dependent aixís es una injusticia deixarlo

DISTRACCIONS CASULANAS

(De la obra *Tom-Tit* de la casa Fuentes y Capdeville.)

LOTERÍA DE FAMILIA

De cartró y ab la trassa que cadascú tingui, se retallan tantas figuras com personas hajan de jugar, fent de modo que cada figura, ja per la posició dels brassos, ja per la forma del cap, siga ben distinta de las demás, á fi de que cada jugador sápigá quí- na es la seva.

S' enganxan aquestas figuras en un plat fondo ó en una caseroleta de llauna, y tot plegat se coloca dintre d' una plata gran ab aygua, com indica 'l grabat. A la vora d' aquesta plata s' hi posa un busto, una figura, y si convé un candelero; qualsevol cosa que marquí que aquell es lo punt de la sort.

Los jugadores se colocan alrededor de la taula, se dona un copet á la casserola, que 's posa á rodar, y quan se para, la figureta de cartró que queda davant del busto es la que ha guanyat.

al escorxador: hi ha que portarlo al Museo com la personificació de la santa virtut de la paciència.

El *Noticiero universal*, periódich que tot sovint fá gala dels sentiments religiosos, dissapte al vespre publicava un geroglífich qual solució era la següent:

«A los bobos se les aparece la Madre de Dios.»

¿Es que al de Coria se li ha aparegut alguna vegada?

A Madrit, en l' actualitat, ensenyan los ossos de Sant Isidro, y de gent que acut á contemplarlos no 'n vulguin mes.

Frasse de un mestre d' estudi:

— ¡Vaya una gracia!... També 'ls ensenyo jo 'ls ossos, y tothom per no veure'ls gira la cara.

¡Y después dirán que l' Hisenda municipal está perdida!

Aquest any la conducció dels gegants que ha sigut treta á subasta, proporcionarà al Ajuntament un ingrés de 60 pessetas.

Los altres anys li costava un desembols de 20 duros.

Apuntis aquesta ventatja 'l Sr. Rius y Badía en la seva fulla de serveys.

Aixís el día que li erigeixin una estàtua al mitj de la plassa de Catalunya, podran representar-lo vestit de *gegant*.

Conta un periódich que días enrera un individu va fer limosna á un pobre al mitj del carrer, y que

després, mirantli la cara va veure ab assombro que 'l tal pobre era l' amo de la casa en que viu.

Si va cundint la costum de sortir á demanar caritat las personas que no ho necessitan, no desconfio de donar al millor día cinch céntims á D. Manuel Girona.

Ha sigut denunciat lo periódich que ab lo títol de *El Tabaco* se publica á Sant Quintí de Mediona.

¡Y tot perque demana ab insistencia que 's permeti 'l lliure cultiu de aquesta planta que tant podria contribuir al benestar de las apuradas classes agricultoras!...

Lo govern no consent lo cultiu del tabaco, ni en las columnas dels periódichs:

*
**

Y á propòsit.

Continúa parlantse de que 'l monopoli de la Tabacalera será concedit al venerable marqués de las Cinquillas, que ja fá molt temps que vé encomen- tantse á Déu y á tots los sants per obtenirlo.

En cas de que 'l logri, s' assegura que 'l catoliquíssim Marqués, concedirá una important participació en lo negoci al acaudalat banquer juhéu Mr. Rotschild.

Ab lo qual tindrem un exemple més de l' aliansa del antich y 'l nou testament efectuada al peu de las aras del badell d' or.

¡Y quína ditxa pels fumadors espanyols!...

Mentres los juheus ens envenenin, los católichs s' encarregarán de cantarnos las absoltas.

Un telegrama de París, insertat en *El Noticiero* del diumenje, comensa aixís:

«En celebración del cumpleaños de S. M. *Alfonso VIII*, se verificará esta noche una brillante recepción en la embajada de España.»

Ja veurán com *El Noticiero* al millor día será capás de donarnos noticia telegráfica de la gran batalla de *las Navas de Tolosa*.

Parlant dels quadros de la Exposició de Bellas Arts, preguntava una senyoreta á una seva amiga:

— ¿No t' has fixat ab un que hi ha á la primera sala?

— ¿Qué representa?

— Una nena dormint en lo bressol.

— Sí; pero si vols que 't digui la veritat no m' hi detingut á mirarlo ... Hi tingut por de despertar-la.

Un coix que porta una cama de fusta vá faltar á un dinar de amichs al qual estava invitat.

Al día següent, quan los seus camaradas se manifestavan extranyats de la seva incomparecencia, digué:

— Noys, la meva dona no vá voler que vingúés.

— Es á dir ¿que 't deixas governar per la dona?— vá dirli un.

— Per forsa. ¿Sabeu que fá quan no vol que surti de casa? M' amaga la cama de fusta.

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

1.ª XARADA.— *Ca-mi-se-ri-a.*

2.ª Id. 2.ª.— *Es-te.*

3.ª TERS DE SÍLABAS.— *TE RE SA
RE CLU TA
SA TA NAS*

4.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH.— *Templarios.*

5.ª CONVERSA.— *Calaf.*

Antoni Lopez, editor. Rambla del Mitj, 20

A. Lopez Robert, impresor, Asalto 63.—Barcelona.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

COLECCIÓN DIAMANTE (Edición López)

TOMOS PUBLICADOS

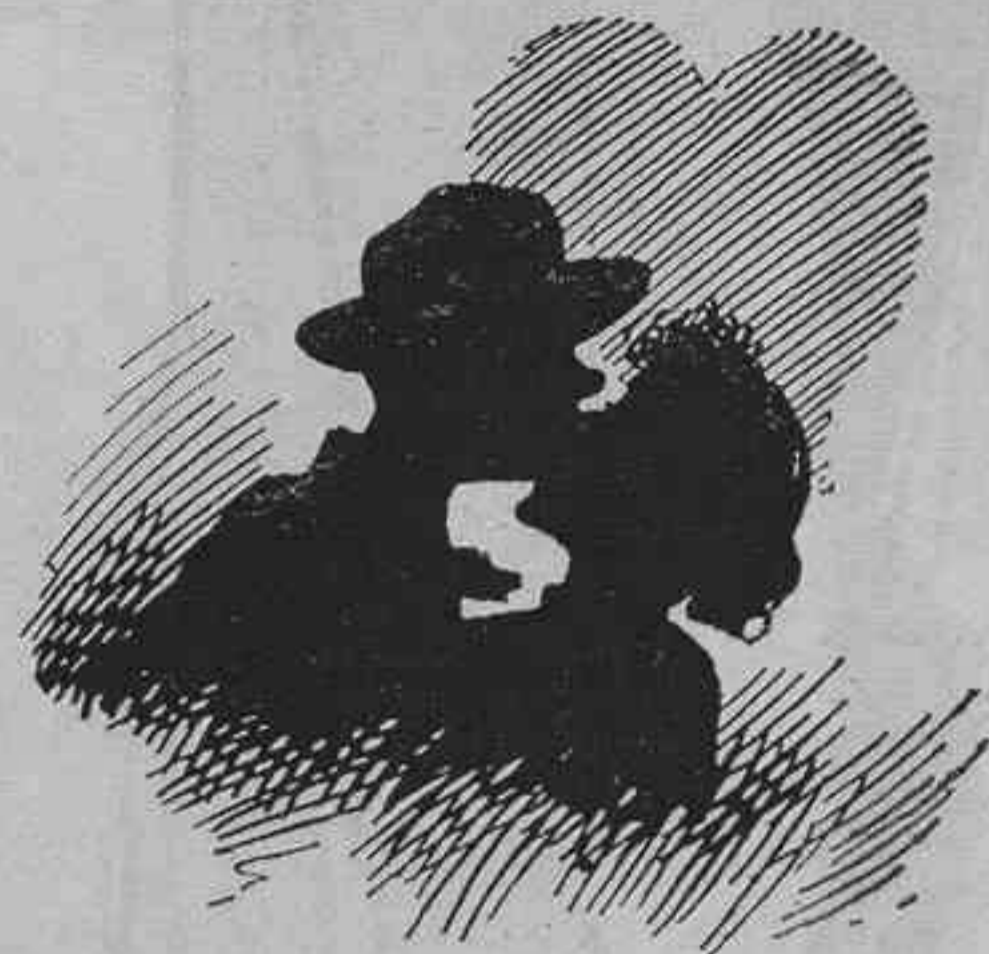
Tomos

- 1.º—*R. de Campoamor*: Doloras.—1.ª serie.
- 2.º— Id. Doloras.—2.ª serie.
- 3.º— Id. Humoradas y Cantares.
- 4.º— Id. Los Pequeños Poemas.—1.ª serie.
- 5.º— Id. Los Pequeños poemas.—2.ª serie.
- 6.º— Id. Los Pequeños poemas.—3.ª serie.
- 7.º— Id. Colón, poema.
- 8.º— Id. El Drama Universal, poema, tomo 1.º
- 9.º— Id. El Drama Universal, poema, tomo 2.º
- 10.— Id. El licenciado Torralba.
- 11.— Id. Poesías y fábulas. 1.ª serie.
- 12.— Id. Poesías y fábulas, 2.ª serie.
- 13.— *E. Pérez Escrich*: Fortuna, historia de un perro agradecido.
- 14.— *A. Lasso de la Vega*: Rayos de luz. Traducciones en verso de los más célebres poetas extranjeros.
- 15.— *Federico Urrecha*: Siguiendo al muerto.
- 16.— *A. Pérez Nieva*: Los humildes; cuentos y siluetas.
- 17.— *Salvador Rueda*: El gusano de luz.

- 18.— *Sinesio Delgado*: Lluvia menuda.
- 19.— *Carlos Frontaura*: Gente de Madrid. Siluetas y semblanzas.
- 20.— *Miguel Melgosa*: Un viaje á los infiernos.
- 21.— *A. Sánchez Pérez*: Botones de muestra.
- 22.— *José M. Matheu*: ¡Rataplán! (cuentos).
- 23.— *Teodoro Guerrero*: Gritos del alma. (Desahogos en prosa).
- 24.— *Tomás Luceño*: Romances y otros excesos.
- 25.— *L. Ruiz Contreras*: Palabras y plumas.
- 26.— *Ricardo Sepúlveda*: Sol y sombra, prosa y verso.
- 27.— *José López Silva*: Migajas.
- 28.— *F. Pi y Margall*: Trabajos sueltos (Amadeo de Saboya.—Juan de Mariana.—D. Juan Tenorio).

- 29.— *Emilia Pardo Bazán*: Arco iris (cuentos).
- 30.— *E. Rodríguez Solís*: La mujer, el hombre y el amor.
- 31.— *M. Matoses (Corzuelo)*: ¡Aleluyas finas!
- 32.— *E. Pardo Bazán*: Por la España pintoresca (viajes.)
- 33.— } *Antonio Flores*. Doce españoles de brocha gorda.
- 34.— } *José Estremera*: Fábulas.
- 35.— *Emilia Pardo Bazán*: Novelas cortas.
- 36.— *Emilio Fernández Vaamonde*: Cuentos amorosos.
- 37.— *Emilia Pardo Bazán*: Hombres y mujeres de antaño (semblanzas).
- 38.— *Javier de Burgos*: Colección de cuentos, cantares y chascarrillos.
- 39.— *E. Pardo Bazán*: Vida contemporánea (costumbres).

Elegantes cubiertas al cromo distintas para cada volumen.—Precio de cada tomo 2 reales.

OBRA NUEVA

CUENTOS DE COLORES

Un tomo 8.º
con multitud de dibujos.
Ptas. 3'50.

OBRA NOVA de S. GOMILA

ANARQUÍAS

Preu: Ptas. 1'50.

Última obra de Angel Guimerá

LA FESTA DEL BLAT

DRAMA ORIGINAL EN TRES ACTES

Preu: 2 pessetas.

FEDERICO URRECHA.—VEINTE DIAS EN ITALIA 1 tomo 8.º—Ptas. 3

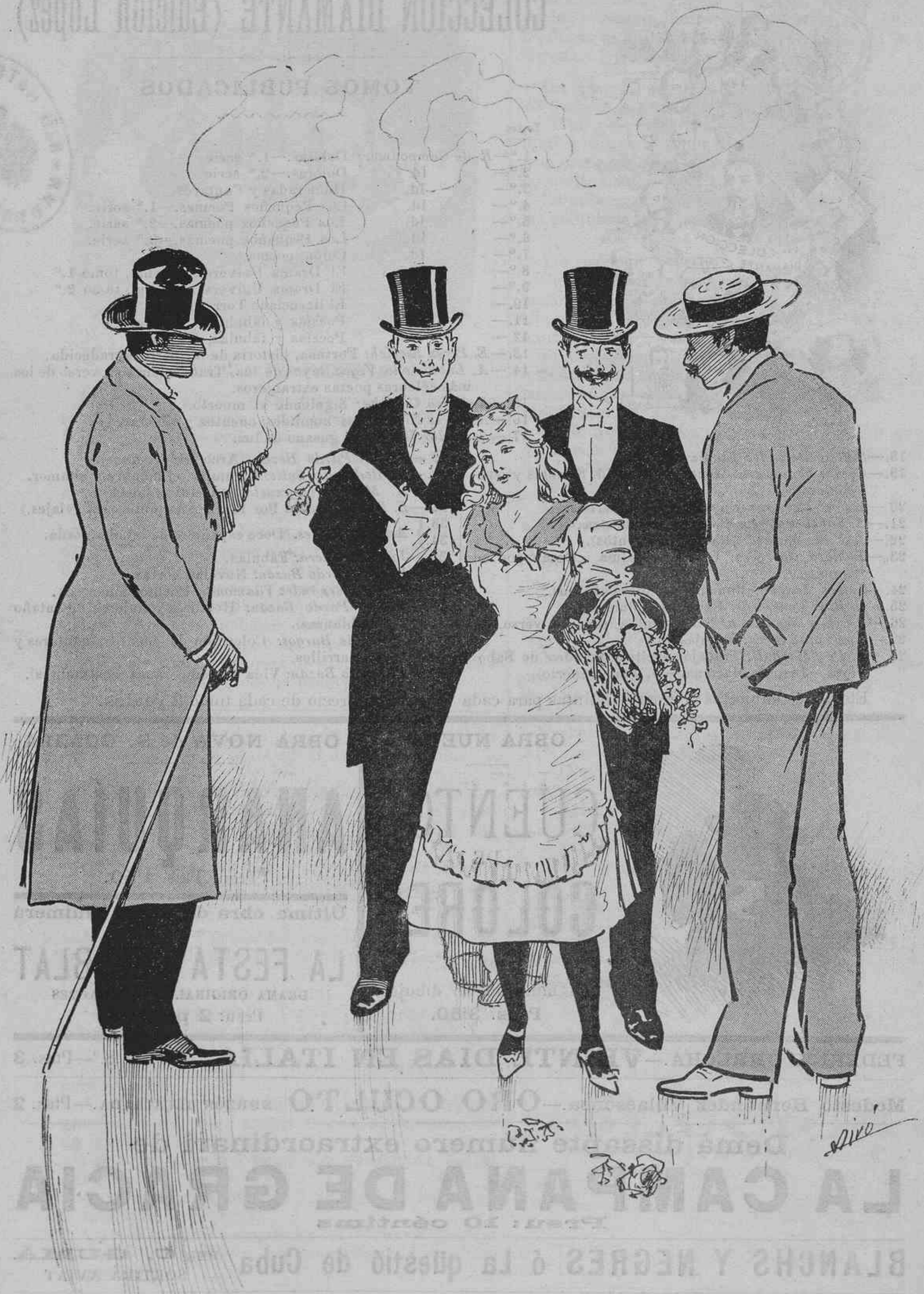
Modesto Hernández Villaescusa.—ORO OCULTO EDICIÓN ILUSTRADA.—Ptas. 2

Demá dissapte número extraordinari de
LA CAMPANA DE GRACIA
Preu: 10 céntims

BLANCHS Y NEGRES ó La qüestió de Cuba PER C. GUMÁ
SORTIRÁ AVIAT

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuu, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de corren, franca de ports No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixa.

MAIG (per R. MIRÓ.)

La flor... y las abellas.